

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

10 Ἰουλίου 1888

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ

βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας

(Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ).

Ὁ βίος Λουδοβίκου τοῦ Α' βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως μίαν τῶν λαμπροτέρων σελίδων τῆς νεωτέρας γερμανικῆς ἱστορίας. Ἐκ τῆς χορείας τῶν συγχρόνων αὐτῷ γερμανῶν ἡγεμόνων, ὧν τοὺς πλείστους παρημελημένη παιδείσις καὶ ἀνατροφή ξένη πρὸς τὸν γερμανικὸν χαρακτήρα καὶ τὸ ἥθος οἰκτρῶς εἶχε παραμορφώσει, ἀναδείκνυται ὁ Λουδοβίκος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἡγεμῶν ἔξοχος, ἀνὴρ πλήρης ἀληθοῦς μεγαλείου, ζωῆς, δυνάμεως καὶ φιλοπονίας, ὅστις καὶ ἄνευ τοῦ θρόνου θὰ ἠδύνατο διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀρετῶν νὰ καταστή ἑνδοξος καὶ νὰ πρωταγωνιστήσῃ ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἰδιοτελής κολακεία καὶ λελογισμένη δουλοφροσύνη, αἱ δύο αὗται κρατούσαι ἐν ταῖς ἀυλαῖς τῶν χρόνων ἐκείνων δυνάμεις, εἶχον σχηματίσει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν χαρακτήρα τῶν πλείστων ἐπὶ Λουδοβίκου γερμανῶν ἡγεμόνων καὶ καταστήσει τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῶν σχεδὸν τυπικὴν, μόνου δὲ τοῦ βαυαροῦ βασιλέως ὁ χαρακτήρ πλαστικῶς προβάλλων ἐν τῷ μέσῳ τῶν τυπικῶν τούτων μορφῶν ἀποτελεῖ τύπον ὅλως ἰδιοφυᾶ καὶ ἰδιόρρυθμον, σπάνιον ἐν γένει εἰς τοὺς ἐπὶ θρόνων καθημένους.

Τὸ κυριώτερον δὲ γνώρισμα τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ ὑπῆρξε τὸ αἶσθημα μᾶλλον καὶ ἡ ποιητικὴ φαντασία ἢ ἡ ψυχρὰ σκέψις. Σφόδρα ἐραστὴς ὦν τοῦ καλοῦ ἠγάπα εἰς ὑπερβολὴν τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα καὶ ἐλάτρευε μέχρι μανίας τὴν χώραν ἐκείνην, ἣτις ἐγένετο ἡ ἑστία τοῦ καλοῦ, δηλαδὴ τὴν Ἑλλάδα. Παρὰ τὸν ποιητικὸν ὅμως καὶ ὅλως ἰδεώδη αὐτοῦ χαρακτήρα δὲν ἐστερεῖτο ὁ Λουδοβίκος καὶ πρακτικότητος τιнос, ἣτις ἀσφαλῶς ὠδήγει τὸν ἡγεμόνα τοῦτον εἰς τὴν ἐξέυρεσιν τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς πραγμάτωσιν τῶν μεγάλων σχεδίων του καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἰδεῶν του, ὥς ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν στιγμιαίως καὶ ὑπερβολικὸς ἐνθουσιασμός. Μία δὲ τῶν μεγίστων ἀρετῶν τοῦ

Λουδοβίκου εἶνε ὅτι ὀρθῶς κατενόησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἰδιοφυίαν τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ καὶ κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ τὸ κράτος αὐτοῦ ἑνδοξον καὶ δυνατὸν ὄχι τόσον διὰ τῶν ὀπλων καὶ τῶν κατακτήσεων, ὅσον διὰ τῶν εἰρηνικῶν ἔργων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐὰν ἕξη εἰς χρόνους μᾶλλον ὀμαλούς, θὰ ἤρκειτο ἴσως εἰς τὴν δόξαν νὰ προστατεύσῃ ἀπλῶς τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα ἀκολουθῶν τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων. Εἰς χρόνους ὅμως ταραχῶδεις, χρόνους μεταβατικῆς περιόδου καὶ ζυμώσεως πνευματικῆς δὲν ἦτο ἀνάγκη ἠθικῆς μόνον προστασίας, ἀλλ' αὐτῆς τῆς πρωτοβουλίας τοῦ ἄρχοντος. «Μίσος ἐναντίον τῶν καθεστώτων, γράφει ἱστορικός τις τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ σφοδρὸς πόλεμος κατὰ παντὸς νεωτερισμοῦ εἶνε ἐκείνα τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τὴν σημερινὴν ῥοπὴν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων καὶ συγκινοῦσι σύμπασαν τὴν Βαυαρίαν.» Πᾶς τις ἄλλος ἡγεμῶν θὰ διέτρεχεν ἴσως τὸν κίνδυνον νὰ κατασυντριβῇ ἐν τῇ συγκρούσει ταύτῃ ἀντιθέτων ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν καταπολεμουμένων, ὁ Λουδοβίκος ὅμως κατώρθωσε διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ θελήσεως καὶ τῆς ἀκαταπονήτου δυνάμεως τῆς διανοίας του νὰ χαράξῃ νέας ὁδοὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πνεύματος καὶ νὰ καταστή εἰς τῶν πρώτων ἐργατῶν τῶν συντελεσάντων νὰ ἀνατελεῖ ἐκ τοῦ χάους ἐκείνου τῶν ἀντιθέσεων νέα ἐν Βαυαρίᾳ ἐποχὴ πολιτισμοῦ. Δυστυχῶς ὅμως οἱ περὶ τὸν Λουδοβίκον μὴ δυνάμενοι νὰ κατανοήσωσι τὰς ἰδέας καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἀντέπραπτον πολλάκις εἰς τὰ μεγάλα αὐτοῦ σχέδια. Εἰς τὴν ἀντίπραξιν καὶ ἀντίστασιν ταύτην, ἣς ἐτύγχανεν ὁ Λουδοβίκος ἐκαστοτε παρὰ τῶν περιστοιχιούντων αὐτόν, ὀφείλεται ἴσως κατὰ μέγα μέρος ὅτι αἱ ἡγεμονικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Λουδοβίκου ἔλαβον μετέπειτα μοναρχικόν τινα καὶ δεσποτικὸν χαρακτήρα.

Ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ὑπῆρξε παράδειγμα ἐργατικότητος καὶ φιλοπονίας, ἠσχολεῖτο δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας φροντίζων νὰ λάβῃ πείραν καὶ τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων τοῦ κράτους καὶ μεριμνῶν ὁ ἴδιος περὶ αὐτῶν. Ἐζητεῖ ὅμως πολλάκις καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πόνων καὶ μόχθων τῆς ἐργασίας ἀνακούφισιν ἐν τῇ

λατρεία τοῦ ζωντανοῦ κάλλους, ἥτις λατρεία μετεβάλλετο συνεχῶς εἰς σφοδρότατον πάθος. Αἱ ἀνθρώπινα αὐταὶ μικραὶ ἀδυναμίαι τοῦ Λουδοβίκου οὐδαμῶς ἐπισκιάζουσι τὰς μεγάλας ἀρετὰς αὐτοῦ, οὐδὲ εἶνε ἱκαναὶ νὰ ἀμαυρώσωσι τὴν εὐγενῆ τοῦ βασιλέως φύσιν, χρησιμεύουσι δὲ μόνον ὅπως ἐξάρωσι μᾶλλον ὡς μικραὶ σκιαὶ τὰ φωτεινὰ σημεῖα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Τὸ ὄνομα τοῦ Λουδοβίκου κατέστησεν ἄξιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης οὐ μόνον τοῦ βαυαρικοῦ ἀλλὰ σύμπαντος τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ καὶ ὁ ἀκραιφνῆς καὶ ἔνθερος πατριωτισμὸς αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῆς ἱστορίας τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους, ἡμέραις ἐξευτελισμοῦ καὶ καταπτώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ὁ Λουδοβίκος, ὡς ὀλίγοι τῶν ὁμοτίμων αὐτῷ, διέσωσεν ἀκραισιτάτην τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ἀπηλλαγμένους ὧν δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ τοπικισμοῦ εἶχε κατανοήσει ὅτι ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ὄλου, ἐν τῇ ἐνόητι, κεῖται καὶ ἡ σωτηρία τοῦ μέρους. Πόσον δὲ βαθέως ἠσθάνετο τὸ ἐθνικὸν αἰσχος τὸ ἀπὸ τῆς βίας τῶν ξένων, μετὰ πόσου πόθου ἀπέβλεπε πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ γερμανικοῦ μεγαλείου καὶ εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος μαρτυροῦσιν αὐτὰ τὰ ποιητικὰ δοκίμια αὐτοῦ, ἅτινα διαπνέει ἀκρὸς πατριωτισμὸς καὶ μῖσος φλογερὸν κατὰ τοῦ ξένου κατακτητοῦ. Τὸ θάρρος δὲ καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ φρονήματος τοῦ Λουδοβίκου χαρακτηρίζει οὐδὲν ἥττον καὶ ἡ περιφημὸς ἐκείνη φράσις ἣν ἐξήνεγκεν ὁ βαυαρὸς ἡγεμὼν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ναπολέοντος, τελομένων ἐν Στρασβούργῳ ἐορτῶν ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τῶν γαλλικῶν ὅπλων κατὰ τῶν αὐστριακῶν (1805): «Ὁ μέγιστος θρίαμβος καὶ ἡ μέγιστη ἐορτὴ δι' ἐμέ, εἶπεν ὁ Λουδοβίκος, εἶνε νὰ ἴδω τὴν πόλιν ταύτην τοῦ Στρασβούργου πόλιν γερμανικὴν, πόλιν ἐλευθέραν.» Πάνυ δὲ εὐλόγως ὁ περιφημὸς τῶν χρόνων ἐκείνων συγγραφεὺς Ἰωάννης Μύλλερὸς γράφων περὶ τοῦ φρονήματος τούτου τοῦ Λουδοβίκου ἔλεγεν· «Ἐὰν τὸ αὐτὸ πατριωτικὸν αἶσθημα συνεχίει τὰς ψυχὰς καὶ τῶν ἄλλων γερμανῶν ἡγεμόνων, ὑπὲρ ἡμῶν θὰ ἦτο ἡ νίκη καὶ οὐδέποτε θὰ συνεκάλυπτε τοσοῦτον αἰσχος τὴν χάραν ἡμῶν.»

Τὸ ἔτος ὅμως 1870 δὲν ἐπέζησε νὰ ἴδῃ ὁ Λουδοβίκος. Καὶ κατὰ τοῦτο ὁ βίος αὐτοῦ ὅμοιος τῷ βίῳ πολλῶν ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν μετέχει πως τοῦ τραγικοῦ· διότι ἀπέθανεν ἀκριβῶς ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου νὰ πραγματωθῇ ἡ ἰδέα του, ἡ ἰδέα μιᾶς ἠνωμένης Γερμανίας, ὅτε ἐμελλέ νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ διακαέστερος τῶν πόθων του καὶ νὰ καταστῇ ἀλήθεια τὸ τοῦ βίου του ὄνειρον μιᾶς κοινῆς τῶν Γερμανῶν πατρίδος.

Τὸ Μόναχον, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας, ἣν ὁ Λουδοβίκος ἐκ μικρᾶς τινος καὶ ἀσήμου πόλεως κατέστησεν ἐστίαν καὶ κέντρον γερμανικοῦ πολιτισμοῦ, παρασκευάζεται νὰ πανηγυρίσῃ ἐντὸς ὀλίγου μετ' ἐκτάκτου λαμπρότητος τὴν ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου¹⁾.

Ἡ Ἑλλάς, ἥτις διὰ στενοτάτων δεσμῶν συνδέεται μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Λουδοβίκου, μετέχει τῆς ἐθνικῆς ταύτης καὶ ἐορτασίμου χαρᾶς τῶν Βαυαρῶν εὐλογοῦσα ἐξ εὐγνωμοσύνης τὴν μνήμην τοῦ Λουδοβίκου, τοῦ μεγίστου τῶν φιλελλήνων, τοῦ μόνου ἡγεμόνος, ὅστις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προσέβλεψε μετὰ συμπαθείας πρὸς τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ἀγῶνα καὶ εἰργάσθη, εἴπερ τι καὶ ἄλλος, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν Ἑλλήνων «γενόμενος ὁ μέγιστος καὶ σεμνότερος κῆρυξ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρετῶν», καὶ διὰ τῆς Μούσης αὐτοῦ μεταδίδων καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὸν ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐνθουσιασμόν του.

Α' 2)

Λουδοβίκος ὁ Α' ἐγεννήθη τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1786 ἐν Στρασβούργῳ, γαλλικῇ τότε πόλει, ἐν ἣ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸς Ἰωσήφ ἡγεμονίδης ἐκ τοῦ δουκικοῦ οἴκου τῶν Δύο Γεφυρῶν (Zweibrücken) διέτριβε διοικῶν ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ τὸ σύνταγμα τῆς Ἀλσατίας. Ἡ γέννησις τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐχαιρέτηθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐκτάκτου καὶ χαρᾶς ὑπὸ τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῶν Παλατινᾶτων, σύγχρονοι δὲ χρονολογῶν περιγράφουσι τὴν συγκίνησιν τῶν κατοίκων τοῦ Μονάχου ἀναφέροντες ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες ἔχυσαν ἐκ χαρᾶς ἄφθονα δάκρυα, ὅτε ἐν τῷ ἀρχαιοπρεπεῖ νᾶφ τοῦ ἀγίου Πέτρου ἐγένετο ἡ πρώτη δοξολογία ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἐκ τῶν ἐπάλλεων τοῦ πύργου τοῦ ναοῦ τούτου ἀνηγγέλη εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Μονάχου διὰ σαλπίγγων τὸ εὐάρεστον τοῦτο γεγονός. Τὴν αἰτίαν τῆς ἐκτάκτου ταύτης χαρᾶς εὐρίσκομεν εὐλογον, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἐντὸς μικροῦ χρόνου εἶχον ἀποσβεσθῆ τρεῖς κλάδοι τῆς ἀρχαισιτάτης οικογενείας τῶν Βιττελσβαχιδῶν, μόνη δὲ ἡ γέννησις τοῦ Λουδοβίκου ἐξησφάλισε τὸ μέλλον τῆς οικογενείας ταύτης καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν θρόνων

1) Τὸ ἑκατοστὸν ἔτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου εἶχε συμπληρωθῆ τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1886. Τὸ οἰκτρὸν ὅμως τέλος τοῦ ἀτυχοῦς βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Β' καὶ ὁ θάνατος τῶν δύο αὐτοκρατόρων ἠνάγκασε τοὺς Βαυαροὺς νὰ ἀναβάλωσι μέχρι τοῦδε τὰς ἐορτὰς ταύτας· ὤρισθη δὲ ἡδὴ ἡ 17/29 Ἰουλίου ἡ πρώτη τῶν ἐορτῶν ἡμέρα.

2) Sepp-Ludwig Augustus.-Heigel-Ludwig I.

Βαυαρίας και Παλατινάτου, ἅμα δὲ καὶ τὴν αὐτονομίαν τῶν χωρῶν τούτων.

Ἡ πόλις τοῦ Μονάχου εἶχεν ἀποστείλῃ ἀμέσως πρεσβείαν ἰδίαν εἰς Στρασβούργον ὅπως χαιρετίσῃ τὸν νέον τοῦτον βλαστὸν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτῶν οἴκου καὶ ὁμῶς ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ μέλλοντος βασιλείως ἐπ' ὀνόματι τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ ὄρκον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως. Ἄξιον μνείας δὲ εἶναι τὸ ἐξῆς ἀστεῖον ἀνέκδοτον, ὅπερ ἀναφέρει τις τῶν συγχρόνων ἐν τῷ «Strasbourg illustré». «Ὅτε ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Λουδοβίκου ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπεθεώρησε τοὺς στρατιώτας τοῦ συντάγματός του, μετ' ἐκπλήξεως ἅμα δὲ καὶ ἀγανακτήσεως παρετήρησεν ὅτι οἱ γενναῖοι αὐτοῦ Γρεναδιέροι παρὰ τὰς στρατιωτικὰς διατάξεις τοῦ σώματος τούτου δὲν ἔφερν πλὴν τὸν ἀρειμάνιον αὐτῶν μύστακα καὶ τὸν συνήθη πύγωνα. Τὴν ἀπορίαν του ταύτην ἔλυσαν εὐθὺς δύο ὑπαξιωματικοί, οἵτινες προβαλόντες ἐκ τῆς τάξεως τῶν στρατιωτῶν προσήνεγκον αὐτῷ προσκεφάλαιον πεπληρωμένον τῶν τριχῶν τῶν πωγῶνων τῶν Γρεναδιέρων, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ στρατοῦ νὰ καταθέσῃ τοῦτο εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ τέκνου του. Ἡ ἀστεία αὕτη προσφορά, ἣτις ὁμως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μεγάλη θυσία ἐκ μέρους τῶν στρατιωτῶν, ἦτο δεῖγμα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν Μαξιμιλιανόν, ἅμα δὲ καὶ εὐχὴ προισωνίζουσα ὅτι ὁ ἀρτιγέννητος ἡγεμονίδης μέλλει νὰ ἀποβῇ γενναῖος καὶ ἐνδοξος στρατιώτης. Καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην τῶν πωγωνοφόρων μαχητῶν ἐξέπλήρωσε τῷ ὄντι βραδύτερον ὁ Λουδοβίκος, καίπερ πρεωρισμένος νὰ ἀποβῇ κατ' ἐξοχὴν βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, εἰς τρεῖς μάχας νικήσας.

Καὶ αἱ Μοῦσαι δὲ αὐτὰι προσεμεδίασαν τῷ ἡγεμονίδῃ, πλεῖστοι δὲ ποιηταὶ ἐτόνισαν ὑπὲρ τὴν κοιτίδα του τὴν λύραν αὐτῶν ὑμνοῦντες τὸν μέλλοντα ἐνδοξὸν βασιλέα. Ἀξιωμακτόμος δὲ εἶναι ἀποστροφή τις τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου τοῦ πρυτάνεως Γρολλίου ἀναφερομένη εἰς τὸν Λουδοβίκον, οὗτινος ἡ γενέθλιος ἡμέρα ἐγένετο κατὰ τὰς ἐορτὰς τῆς 4 ἑκατονταετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀϊδελβέργης. Ἡ εὐμενὴς θεότης, γράφει ὁ Γρόλλιος, παρέσχεν εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἡμῶν τοὺς παρὰ τὸν Ρῆνον καὶ τὸν Δούναβιν οἰκοῦντας, εἰς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ κράτους, καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς ξένους βασιλεῖς ἐγγυητὴν τῆς εἰρήνης τὸν Λουδοβίκον. Τοῦτον ἀγαπῶσιν εἰς ὑπερβολὴν πάντες οἱ βασιλεῖς, οἱ ἡγεμόνες τῆς Γερμανίας μακαρίζουσι τὴν ἐποχὴν τῶν προσδοκῶντες παρ' αὐτοῦ πᾶσαν εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ λαοὶ εὐλογοῦσι τὸ ὄνομά του καὶ ἀναπέμπουσι δικαίαν πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐχὴν, ὅπως δικαιώσῃ οὗτος τὴν δόξαν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ οἴκου καὶ ἀποβῇ ὁ ἀγρυπνος φρουρὸς τῆς σωτηρίας τῆς

χώρας καὶ προστάτης τοῦ μεγαλείου αὐτῆς.» Ἄλλοτε δὲ τῆς Ἀϊδελβέργης ρήτωρ ἐξήγγειλε προφητικῶς ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν γενεθλίων τοῦ Λουδοβίκου καὶ τῶν μεγάλων ἐορτῶν τοῦ Πανεπιστημίου προισωνίζει ὅτι αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα μέλλουσι νὰ ἀκμάσωσιν ὑπ' αὐτοῦ προστατευόμενα.

Τὴν ἐν Στρασβούργῳ ἤρεμον καὶ εὐάρεστον διαμονὴν τῆς ἡγεμονικῆς οικογενείας τοῦ Λουδοβίκου διέκοψεν ἀπροσδοκῆτως ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ σπουδαῖον πολιτικὸν γεγονός. Ἡ πρώτη τῶν Παρισίων ἐπανάστασις δὲν ἐβράδυνε νὰ τυγκινήσῃ σύμπασαν τὴν Εὐρώπην, αἱ ἐκ τοῦ ἠφαιστείου δὲ τούτου φλόγες διεχύθησαν μέχρι τῶν ὄριων τῆς Γερμανίας. Ἦδη ἐν τῷ κρίσιμῳ ἐκείνῳ καὶ γονίμῳ εἰς πολιτικὰ γεγονότα ἔτει 1789 ἐσχηματίσθη ἐν Στρασβούργῳ ἑταιρεία Ἰακωβίνων, τὰ πολιτικὰ διδάγματα τῶν ὁποίων προσείλκυσαν ταχέως πάντας εἰς τὸν κατὰ τῶν καθεστῶτων πόλεμον. Τὸ δημαρχεῖον κατεκρημνίσθη, ἀπανταχοῦ δὲ ἐκυμάτιζεν ὑπερήφανος ἡ ἐρυθρὰ σημαία ἀγγέλλουσα ὄλεθρον, καὶ ἐφαρμογὴν εἶχον οἱ ἐν πολέμῳ μόνον ἰσχύοντες νόμοι. Ἐνεκα τούτου ἠναγκάσθη ὁ Μαξιμιλιανὸς νὰ καταλίπῃ τὸ Στρασβούργον καὶ ζητήσῃ τὴν σωτηρίαν τῶν οἰκείων αὐτοῦ εἰς ἀσφαλέστερον μέρος. Ἀφ' οὗ διέτριψε μικρὸν μόνον χρόνον ἐν Δαρμστάτῃ μετόπισθε κατόπισιν εἰς Μαγχάϊμ καὶ κατέστησε τὸν φιλόξενον αὐτοῦ οἶκον κοινὸν τῶν φυγάδων ἐντευκτῆριον.

Ἐν τῇ ποιητικῇ ταύτῃ χώρᾳ, ἣν κατὰ τινὰ γερμανὸν ποιητὴν αἰωνία ἀνοιξὶς περιβάλλει, καὶ ἐν ἣ τὰ πάντα διαπνέει αὔρα ρωμαντισμοῦ, καὶ αὐτοὶ ἔτι τοῦ παρελθόντος οἱ μῦθοι ζῶντες λαμβάνουσιν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ἀνθρώπων, ἐν τῇ χώρᾳ λέγω ταύτῃ καὶ μάλιστα ἐν τῷ περιφῆμῳ κήπῳ τοῦ Σχεβιτσιγκερ τῷ ἀληθεῖ ἐκείνῳ παραδείσῳ διήλθε φαιδρὰ τινὰ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔτη ὁ ἡμέτερος Λουδοβίκος. Πόσον γλυκεῖα δὲ ὑπῆρξεν δι' ὄλου τοῦ βίου αὐτοῦ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐν Μαγχάϊμ παιδικῶν χρόνων δεικνύουσι περιπαθῆ τινὰ ποιήματα τοῦ Λουδοβίκου.

Μικρὸν ὁμως διήρκεσε καὶ ἡ παιδικὴ αὕτη εὐδαιμονία τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἡ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀσφάλεια τῆς διαμονῆς. Ἐν ἔτει 1792 ἀπεφασίσθη ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει τῶν Παρισίων ὁ κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμος, ταχέως δὲ διεχύθησαν τὰ ἐχθρικά στρατεύματα καὶ ἀνά τὰς χώρας τοῦ βαυαρικοῦ Παλατινάτου. Ἐπειδὴ δὲ κίνδυνος ὑπῆρχεν ὅτι θὰ βομβαρδηθῇ ἡ πόλις τοῦ Μαγχάϊμ, ἠναγκάσθη καὶ πάλιν ὁ Μαξιμιλιανὸς μετὰ τοῦ Λουδοβίκου καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων νὰ ζητήσῃ ὡς φυγὰς ἄσυλον ἐν τῇ πόλει Δαρμστάτῃ. Ἐν τῇ πολεμικῇ δὲ ταραχῇ

καὶ τῷ θορύβῳ τῶν ὄπλων ἀνεπτύχθησαν φρικταὶ σκηναὶ καὶ εἰκόνες σκοτειναὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ παιδὸς Λουδοβίκου. Οἱ φυγάδες συνωθῶντο πυκνοὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς φέροντες πανταχοῦ μεθ' ἑαυτῶν τὴν ἀνησυχίαν, τὸν φόβον καὶ τὴν σύγχυσιν, τὰς χώρας δὲ ὅσας ἠναγκάζοντο νὰ καταλίπωσι ἐνέμοντο τὰ στυγερά τοῦ φοβεροῦ τούτου πολέμου ἔργα. Ἐπταετῆς δὲ ὢν ὁ Λουδοβίκος εἶχε μάθη ὅτι ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ Λουδοβίκος ὁ ΙΓ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐτελεύτησε τὸν βίον ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημοῦ. «Εἰς τίνας ἀπαισίους χρόνους προώρτισεν ὁ Θεὸς ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν; γράφει ἱστορικός τις εἰκονίζων τὴν κατάστασιν τῶν χρόνων ἐκείνων. Μαινόμενοι, δάδα ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας, περιφέρονται περὶ τὸ οἰκοδόμημα τῶν παλαιῶν πολιτευμάτων καὶ τῆς παλαιᾶς τάξεως; καὶ ἄλλοτε μὲν καίεται πύργος, ἄλλαχού δὲ καταπίπτει ἑπαλξις, καὶ τὸ πᾶν κινδυνεύει νὰ μεταβληθῇ εἰς τέφραν καὶ κόνιν.» Καὶ τὸ σύνθημα δὲ τὸ ὁποῖον οἱ Ἰακωβῖνοι οἱ καταπλημμυρήσαντες ἤδη τὴν Γερμανίαν εἶχον ἐπὶ τῆς σημαίας αὐτῶν ἀναγεγραμμένον, δηλαδὴ «πόλεμος κατὰ τῶν ἀνακτόρων καὶ εἰρήνη εἰς τὰς καλύβας» ἀπέδειξε ταχέως τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ σημασίαν καὶ ἀξίαν. Δὲν συγκατένευον νὰ φυτεύωσι τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας εἰ μὴ μόνον μεταξὺ τῶν ἑρείπιων.

Ἀποθανόντος ἀτέκνου αἵφνης τοῦ δυναστεύοντος δουκὸς τοῦ Jweibrücken Καρόλου Αὐγούστου διεδέχθη αὐτὸν ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς ὁ πατὴρ τοῦ Λουδοβίκου Μαξιμιλιανός. Ὁ κληρονόμος ὅμως τοῦ θρόνου τούτου ἦτο ἄρχων ἄνευ κράτους, διότι πᾶσα ἡ χώρα αὐτοῦ κατείχετο τότε ὑπὸ τῶν ἀβρακώτων.

Ἠναγκάσθη καὶ πάλιν ἕνεκα τούτου νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ Νέκαρ-Ελτς φυγὰς ὁ Μαξιμιλιανός, εὔρε δὲ ἐπὶ τέλος ἀσφάλειάν τινα καὶ ἡσυχίαν ἐγκατασταθεὶς πλησίον τῆς Αἰδελβέργης ἐν Ρορβάχῃ.

Ἡ πρώτη ἀνατροπὴ τοῦ Λουδοβίκου ὑπῆρξε κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν χρόνων ἐκείνων ἀκριβῶς στρατιωτικὴ. Ἐν τῇ κοιτίδι δὲ αὐτοῦ εἶχεν ἤδη καταθέσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος ΙΓ' ὡς δῶρον τῆς ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας ἀναδοχῆς τοῦ βρέφους τὸ δίπλωμα συνταγματάρχου. Μεγίστην ὅμως ροπὴν εἶχεν εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἱερεύς τις Σαμβούγα ὀνομαζόμενος, τὸν ὁποῖον προσέλαθεν ἡ σύζυγος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ διδάσκαλον τοῦ τέκνου τῆς κατὰ τὴν ἐν Ρορβάχ διαμονῆς τῆς. Τῆς διδασκαλίας τούτου καὶ τῶν συνδιαλέξεων τοῦ Λουδοβίκου περὶ τῶν διδασκομένων πραγμάτων διεσώθη τοῦ διδασκάλου τοῦ Σαμβούγα τακτικὸν ἡμερολόγιον περιέχον παρατηρήσεις πλείστου λόγου

ἀξίας. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων δὲ τοῦ σοφοῦ τούτου ἱερέως μανθάνομεν ὅτι ὁ κυριώτερος σκοπὸς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας του ἦτο ὅχι τόσον ἡ διὰ θετικῶν γνώσεων μόρφωσις ὅσον ἡ ἀνάπτυξις αὐτενεργείας καὶ αὐτονομίας τῆς κρίσεως· ὅτι δὲ αἱ προσπάθειαι τούτου δὲν ἀπέβησαν ἄγονοι ἀπέδειξεν ὁ μετέπειτα βίος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε καταφαίνεται ἡ προθυμία αὐτοῦ νὰ μορφώσῃ περὶ ὄλων τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας ἰδίαν γνώμην, δὲν εἶχε δὲ πεποίησιν οὐδὲ εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ προτάσεις καὶ ὅσων ὑπαλλήλων ἐτίμα τὴν σοφίαν καὶ τιμιότητα.

Τὴν ἡμερίαν τοῦ ἐν Ρορβάχ βίου καὶ τῆς πρώτης ταύτης ἐκπαιδεύσεως τοῦ Λουδοβίκου διέκοψεν ἡ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀπαιδοῦ ἡγεμόνος τῆς Βαυαρίας Καρόλου Θεοδώρου εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησις τοῦ Μαξιμιλιανοῦ τοῦ πατρὸς τοῦ Λουδοβίκου. Τῇ 6 Μαρτίου 1799 εἰσῆλθεν ὁ Λουδοβίκος δέκα τριῶν ἐτῶν ἡλικίαν ἔχων εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μονάχου ὡς διάδοχος τοῦ βαυαρικοῦ θρόνου, ἡ χαρὰ δὲ καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ νεαροῦ ἡγεμονίδου ἦσαν ἀσφαλῆ τεκμήρια τῆς ἀγάπης τοῦ Βαυαρικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν δυναστείαν τῶν Βιττελσβαχιδῶν. Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπάτησεν ὁ Λουδοβίκος τὸ ἔδαφος τῆς βαυαρικῆς πρωτεύουσας, εἶχε τὸ Μόναχον ὅψιν σχεδὸν κωμοπόλεως. Τίς δὲ ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ ὅτι ὁ ὠχρὸς καὶ ἀσθενικὸς ἐκεῖνος ἡγεμονίδης, ὅστις συνεχῶς διήρχετο τὰς στενάς καὶ ἐλικοειδεῖς ὁδοὺς τοῦ Μονάχου μετὰ τοῦ πατρὸς του, ἤθελε καταστήσῃ ποτὲ τὴν ἄσημον ταύτην πρωτεύουσαν μίαν τῶν περιφημοτέρων τῆς Εὐρώπης πόλεων καὶ τὸ σπουδαιότερον τῆς γερμανικῆς καλλιτεχνίας κέντρον;

Ἐπεται συνέχεια.

ΘΕΜ. ΣΟΦΟΥΑΝΗΣ.

ΔΥΟ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ

τῆς ἐν Ἐρμουπόλει Λέσχης «Ἑλλάδος»

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ἐσπερίς δευτέρα. — 1888

ΚΕΦΑΛΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΡΙΣ

Σκηναὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

Τί λέγεται μεταξὺ νέου εικοσιπενταετοῦς καὶ δεκκεξαιετοῦς νεάνιδος, ἀγνῶν ἀμφοτέρων, αἵφνης καὶ κατὰ τύχην συναντωμένων ἐν μέσῳ ἕαρι, ὑπὸ οὐρανὸν Ἀττικόν, ἐχόντων περὶ αὐτοῦς τὴν σιγὴν καὶ τὰ μῦρα τῆς ἐξοχῆς τῆς ὠραιότερας χώρας τοῦ κόσμου; Τίς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις